

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/dekomunizacja/zmiany-nazw-ulic/nazwy-ulic/nazwy-do-zmiany/38479,ul-Zwiazku-Mlodziezy-Polskiej-ZMP.html>
01.04.2026, 09:14

ul. Związku Młodzieży Polskiej (ZMP)

*W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa powyższa **powinna zostać zmieniona** jako wypełniająca normę art. 1 Ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz.U. RP z 2016 r. poz. 744).*

Związek Młodzieży Polskiej (ZMP) - stalinowska organizacja młodzieżowa, przybudówka partii komunistycznej działająca w nowej formie w latach 1948-1957, uczestnicząca w budowie systemu komunistycznego terroru w Polsce, biorąca czynny udział w prowadzeniu kampanii indoktrynacji młodzieży oraz w stosowaniu politycznych represji w latach 40. i 50.

ZMP to przemianowana w 1948 roku kontynuacja Związku Walki Młodych (ZWM), funkcjonującego pod tą nazwą w latach 1943–1948.

Po zajęciu Polski przez Armię Czerwoną ZWM stał się organizacją masową. Podobnie jak jego późniejszy następca ZMP, był organizacją w pełni realizującą priorytety sowieckiej racji stanu – jej podporządkował swoją taktykę propagandową i realizowane akcje, w tym akcje zbrojne.

ZWM aktywnie włączył się w budowę stalinowskiego systemu komunistycznego. Uczestniczył w PPR-owskich akcjach propagandowych i zbrojnych walkach przeciw oporowi społeczeństwa i przeciw podziemiu niepodległościowemu. Był także narzędziem terroru i represji – jego członkowie w ramach bojówek komunistycznych uczestniczyli m.in. w napadach na chłopów w związku z przymusowym ściąganiem kontyngentów. Stali się także kadrami zasilającymi aparat bezpieczeństwa i administracji nowej władzy. Ponad 20 tys. „zetwuemowców” należało do wspierającej organa represji Ochotniczej Rezerwy Milicji Obywatelskiej.

W 1948 na fali stalinowskiego ujednolicania organizacyjnych form życia społecznego ZWM wchłonął inne działające jeszcze organizacje młodzieżowe (Organizację Młodzieży Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego, Związek Młodzieży Wiejskiej RP „Wici” i Związek Młodzieży Demokratycznej) i formalnie został przekształcony w **Związek Młodzieży Polskiej (ZMP)**.

ZMP miał być w sensie dosłownym polskim odpowiednikiem sowieckiego Komsomołu. Działał w pełni pod kierownictwem PZPR, stając się tubą propagandy komunistycznej wśród młodzieży oraz narzędziem jej ideologicznej indoktrynacji. ZMP propagował wszystkie hasła stalinowskiej przebudowy świata: rozbudowę przemysłu, kolektywizację wsi,

współzawodnictwo pracy. Realizował działania na rzecz dalszego upolitycznienia na wzór sowieckiej oświaty i wychowania. Młodzież zmuszano do wstępowania do ZMP różnymi oficjalnymi i nieoficjalnymi środkami nacisku – również poprzez faktyczną dyskryminację osób, które odmówiły przynależności do ZMP.

ZMP, jako kontynuacja ZWM, był częścią politycznego systemu w stalinowskiej Polsce. Dlatego też na fali odwilży i przemian w kraju w roku 1956 faktycznie uległ rozkładowi. W styczniu 1957 r. został formalnie rozwiązany.

(mkkkr)